

## **Del 1: Introduktion**

*Der er mange, der gerne vil forsvare de virksomheder,  
der allerede er etableret, men kun få, der er talsmand for dem,  
der ikke er opstået endnu.*

(Peter Nedergaard, Forbrugerrådet)

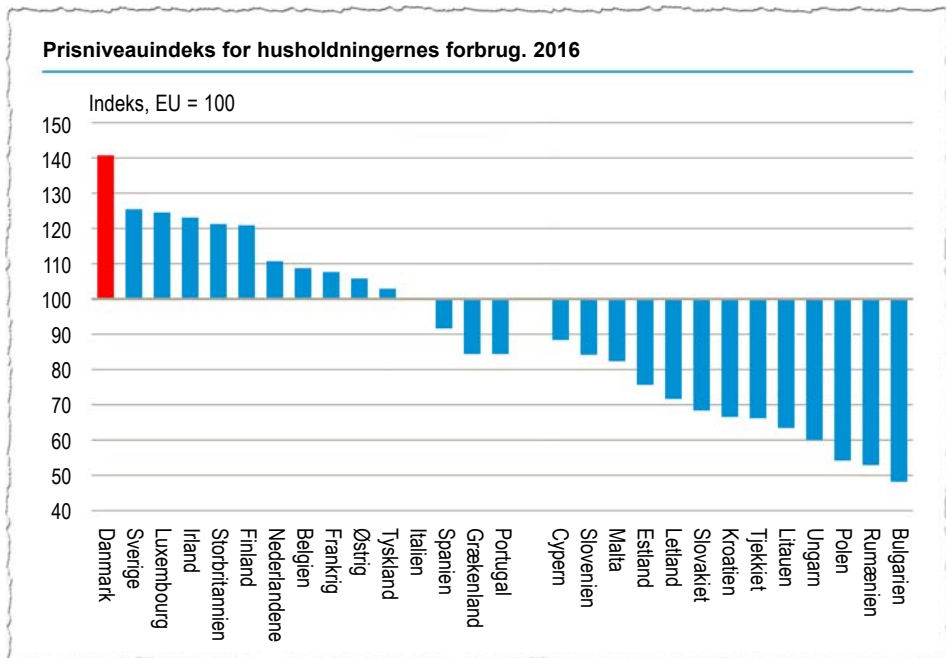


# 1. Priserne i Danmark

Statistikker og prisundersøgelser viser, at Danmark er et af verdens dyreste lande. I dette kapitel vises eksempler, og derefter aflives den udbredte myte om, at det kan forklares med afgifter og moms. Nej, det skyldes manglende effektiv konkurrence på det danske marked.

## Danmarks Statistik

Danmarks Statistik offentliggør hvert år resultatet af en europæisk købekraftsundersøgelse, og hvert eneste år er Danmark det dyreste land i EU. Prisniveauet i Danmark har i årtier svinget omkring 37-42 % over gennemsnittet i EU.



*Købekraftsundersøgelsen fra Danmarks Statistik, 20. december 2017*

## Danmark har stadig de højeste forbrugerpriser i EU

Danmark har de højeste priser i EU, når det gælder de varer og tjenester, som husholdningerne forbruger. I 2007 lå de danske forbrugerpriser 38 pct. over EU-gennemsnittet. De næsthøjeste forbrugerpriser findes i Irland med 25 pct. over EU-gennemsnittet. De laveste forbrugerpriser blandt de gamle EU-lande findes i Grækenland og Portugal, hvor priserne ligger 11-15 pct. under EU-gennemsnittet.

*Købekraftsundersøgelsen fra Danmarks Statistik, 18. december 2008*

## Din biografbillet er dyrest i EU

**Spaniere, tyskere, englændere, belgiere, italienere og en lang række andre EU-borgere går meget billigere i biografen end danskerne.**

Hvis prisen på en biografbillet var steget i takt med inflationen, så ville det kun koste 200 kroner for en familie på fire at gå i biffen. I stedet koster det omkring 360 kroner med en billetpris på mellem 75 og 90 kroner. En engelsk familie skal til sammenligning kun betale 240 kroner, mens en spansk slipper med 200 kroner.

*Avisen.dk, 27. maj 2011*

## iPad2 er dyrest i Danmark

Apples nye skud på stammen - iPad2 - er på gaden. Og i København er den mere end 1.000 kroner dyrere end i USA, hvor iPad'en er billigst.

Faktisk slår iPad2 i Danmark priserne i alle de 25 lande, hvor tabletcomputeren i dag er blevet sat til salg - ved at være den dyreste, skriver Reuters.

*Politiken.dk, 26. marts 2011*

## Her skal du betale mest for din Big Mac



**Big Mac-indekset blev udviklet af the Economist tilbage i 1986.**

Danmark ligger på en tredjeplads i Big Mac-opgørelsen med en pris på 5,38 dollar for den kendte burger. Burgeren er dyrest i Schweiz og Norge, hvor man skal ryste op med henholdsvis 7,54 og 6,30 dollar. Ukraine kan byde på den billigste burger, da en Big Mac koster 1,20 dollar.

*Berlingske.dk, 28. januar 2015*

## Danmark har stadig de dyreste fødevarer i EU

Med et prisniveau på 42 pct. over EU-gennemsnittet har Danmark fortsat de højeste fødevarerpriser i EU. Derefter kommer Sverige, Østrig, Finland, Irland og Luxembourg, som alle ligger mellem 18 og 25 pct. over EU-gennemsnittet. De laveste fødevarerpriser findes i Polen, som har et prisniveau 39 pct. under EU-gennemsnittet. Således er priserne i Danmark mere end dobbelt så høje som i Polen.

*Danmarks Statistik, 24. juni 2016*

## Danskerne har verdens dyreste Netflix-abonnement

**Danskerne betaler mest – men får mindst for pengene.**

Det viser en sammenligning, som analysefirmaet Comparitech har foretaget af Netflix' bibliotek i 78 lande holdt op mod, hvad man betaler for sit abonnement hver måned. Også nordmænd og svenskere betaler dyrt for at se med i forhold til, hvad de har at vælge imellem. Danskerne betaler således næsten 90 procent mere for Netflix, end amerikanerne gør, målt ud fra udvalget.

*Berlingske.dk, 28. november 2018*

## Spotify er dyrest i Danmark

Tidligere på ugen lagde den danske "web-pilfinger" Mathias Singers en infographic op på sin webside. Den gennemgår land for land, hvad det koster at abonnere på Spotify Premium, den reklamefri version af streamingtjenesten. Hans internationale prisindeks afslører, at ikke alle gebyrer er skabt lige. Mens den opgraderede Premium-service koster \$9.99 (ca. 54 kroner) i USA, koster den samme service i Danmark 99 kroner - altså næsten det dobbelte. Gebyret i Danmark er det højeste af dem alle.

*Gaffa.dk, 15. maj 2014*

## Dobbelt op på prisen på nye briller i Danmark

Du sparer nemt et par tusinde kroner, hvis du tager til Tyskland eller Spanien og køber dine briller. Det viser en stikprøve, som Politiken har foretaget for tre par mærkebriller, inklusive standardglas, på tværs af de største optikerkæder i Danmark, Sverige, Tyskland og Spanien.

*Politiken.dk, 12. juli 2013*

## Lego er dobbelt så dyrt i Danmark som i Storbritannien

De små byggeklodser, der sandsynligvis ender under træet mange steder i de danske hjem, kunne være købt til næsten halv pris, hvis de var handlet i England. Politiken har lavet en prisundersøgelse på koncernens webshop, og den viser, at danskere betaler 85 procent mere end briterne for de samme klodser – og 21 procent mere end tyskerne. Selv når man korrigerer priserne for momsforskelle og den valutariske udvikling, betaler danskerne en klar overpris, vurderer Nordeas cheføkonom Helge Pedersen.

*Jydske Vestkysten, 12. december 2009*

## Bemærkninger til artiklerne

Artiklerne viser, at de særligt høje priser i Danmark gælder en bred vifte af varer, og der synes ikke at være nogen logisk forklaring. Hvorfor koster det mere for en dansker at have Netflix, der hovedsageligt viser amerikanske film og tv-serier? Hvorfor koster Lego mere i Danmark, klodsens eget land, end i Storbritannien?

Prisen på en Big Mac bruges som en ret pålidelig global målestok for et lands prisniveau, fordi den fremstilles på samme måde over hele verden. Jeg kan selv bekræfte, at den Big Mac Menu, jeg købte i Kiev i 2010 til mindre end det halve af prisen i Danmark, var lige så god som den danske.

Ofte (bort)forklares prisforskellene med de høje danske lønninger, afgifter og moms, men det er de for store til, og det afvises af konkrete undersøgelser jf. de artikler, der er gengivet nedenfor og på de næste sider, og som også illustrerer, at situationen har været den samme i adskillige år.

Hvad er så forklaringen? McDonald's forklarer selv, at prisen sættes ud fra det, markedet kan bære. Danskere er villige til at betale en højere pris for en Big Mac, og derfor er den dyrere. I praksis er det ikke muligt at importere burgere fra Kiev, så man er nødt til at betale det forlangte, hvis man vil spise Big Mac i Danmark, men hvorfor køber butikkerne ikke de andre fysiske varer, hvor de er billigere?

Svaret findes i artiklerne på de følgende sider: Konkurrencen i Danmark er sat ud af kraft ved hjælp af prisaftaler og en isolering af det danske marked.

## Danske priser er rekordhøje

**Danmark har de næsthøjeste priser. Kun de japanske forbrugere skal betale mere. Årsagen kan være ulovlige prisaftaler og for lidt fri konkurrence.**

Danske forbrugere betaler de næsthøjeste priser i de rige industrilande. Kun i Japan er priserne højere. Danmark indtager overraskende nok også andenpladsen, når priserne er "renset" for moms og afgifter. En vigtig årsag til de høje danske priser er manglen på reel konkurrence om prisen på alt fra dagligvarer, cigaretter og medicin til bolig-byggeri. Det viser en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, der har sammenlignet priserne i de vestlige industrilande i OECD.

De høje priser kan ifølge direktør Lars Andersen blandt andet skyldes de meget omtalte karteller og ulovlige prisaftaler i byggebranchen. Men også at Folketinget har et meget afslappet forhold til monopoler som Danisco, MD Foods, Skandinavisk Tobakskompagni, Novo eller Carlsberg.

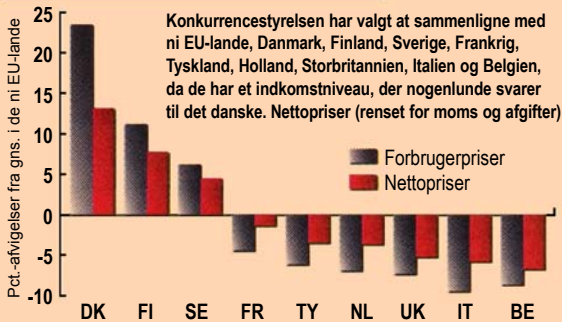
### Monopoler fredet

"De giver os store eksportindtægter, og det har været argumentet for at holde hånden over dem. Men man kan i høj grad spørge sig selv, om forbrugerne skal betale. Samtidig er manglen på konkurrence skadelig for virksomhederne på lang sigt. Det gør dem svage," påpeger Lars Andersen.

# Danske priser topper i Europa

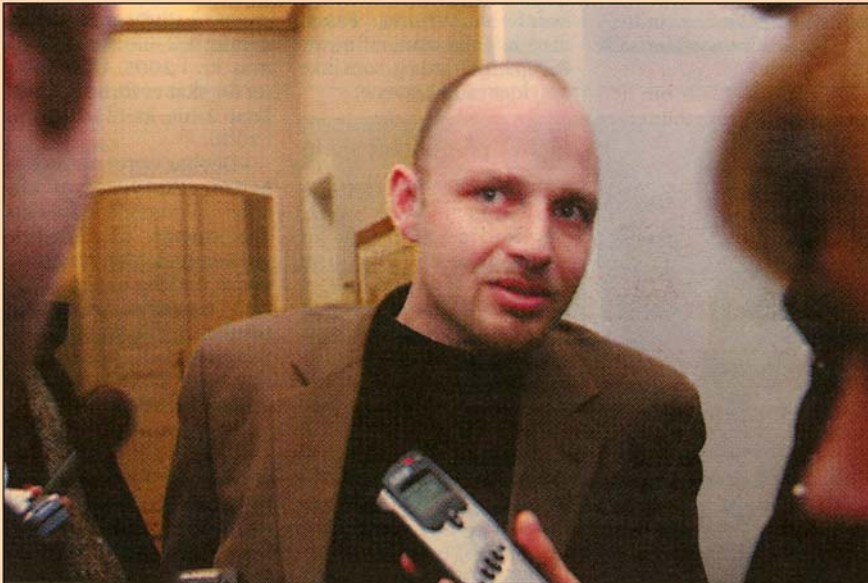
## Danske priser i top

Forskelle i forbruger- og nettopriser i ni EU-lande (2004-05)



Kilde: Konkurrencestyrelsens Konkurrencebegørelse 2007

Konkurrencestyrelsen efterlyser mentalitetsændring i mange brancher og mere udenlandsk konkurrence til gavn for de danske forbrugere



»De høje forbrugerpriser er et reelt og stort problem. Hvis man virkelig skulle give danskerne en real-lønsfremgang, så ville det mest effektive være at få konkurrencesituationen til at fungere ordentligt,« siger Forbrugerrådets direktør Rasmus Kjeldahl.

## Butikspriser 33 mia. for høje

**Det koster danskerne mange penge, at konkurrencen mellem virksomhederne er for svag. Det viser en helt ny rapport fra Konkurrencestyrelsen, der vurderer, at den svage konkurrence koster Danmark 33 milliarder kroner.**

Rapporten udpeger de store leverandører af varer som den store synder, når det gælder om at aflive konkurrencen. Knap hver anden vare sælges uden reel pris konkurrence, fordi leverandøren dikterer prisen. I mærkevarebutikker bestemmer butiksejeren kun prisen på fem procent af sine varer.

*Politiken, 26. maj 2000*

## Musik, film og konsolspil

Undersøgelsen viser, at der er begrænset prisvariation på nyudgivet musik, film og spil. De danske priser er relativt høje. Danske forbrugere kunne således alene på cd'er spare mellem 160 og 260 mio. kr. i 2003, hvis de danske priser lå på samme niveau som i Sverige og Tyskland. Der tegner sig et lignende billede på filmmarkedet.

Udviklingen indenfor teknologi og mulighederne for at handle på internettet burde øge konkurrencen og give lavere priser. Men dette er kun sket i begrænset omfang.

Årsagen er bl.a., at de danske internetbutikker har valgt at lægge deres priser tæt op af priserne i de fysiske butikker. En anden forklaring er, at det ikke er lovligt at parallel-importere musik, film og spil fra lande uden for EØS.

*Konkurrencestyrelsens Konkurrenceredegørelse 2005*

## Ulovlige pris aftaler koster forbrugerne dyrt

**Skærpet jagt på ulovlige aftaler i dansk erhvervsliv er uden synlige resultater. Myndighederne lader fejlagtigt de store syndere slippe, mener professor.**

“Aftaler om bindende videresalgspriser og egentlige karteller er som regel kendetegnet ved, at de meget sjældent er skrevet ned. Det er altid mundtlige aftaler, og de er meget svære at finde dokumentation for. Til sammenligning har Skat eksempelvis lettere ved at efterforske skattefusk, for der kan man ofte se spor i selvangivelser,” siger Peter Langkjær, der er kontorchef i Konkurrencestyrelsen.

Svag konkurrence betyder, at en typisk dansker betaler 10.000 kr. mere om året for forbrugsvarer end forbrugere i andre rige EU-lande. Det gælder, selv når der er taget højde for, at den danske moms er EU's højeste, og danske lønninger er i top. Der er i høj grad plads til forbedringer i den danske bekæmpelse af ulovlige aftaler.

*Business.dk, 27. november 2010*



## Børnetøjs-firmaer presser prisen op

Syv ud af syv producenter af dansk børnetøj forsøger at bestemme, hvilke priser butikkerne skal tage for tøjet. Det viser en undersøgelse, som forbrugermagasinet Tænk offentliggør i deres nyeste udgivelse, der udkommer i morgen fredag.

En journalist fra magasinet udgav sig for at være en kommende butiksejer med planer om at åbne en børnetøjsbutik i Brønshøj, som de havde valgt at kalde "Det Lille Klædeskab". Med et fuldent alibi og et CVR-nummer i ryggen ringede den kvindelige journalist rundt til syv børnetøjsproducenter: Småfolk, Angulus, Cupcake, Holly's, Milibee, Miniature og Noa Noa. Alle var tilfældigt udvalgte producenter af dyrt mærkevarebørnetøj. Hun fortalte dem om planerne for den nye butik, og her var der ingen tegn på modvilje. Men da hun ytrede ønske om at åbne butikken med et åbningsudsalg med prisnedsættelser på 10-15 procent, fik piben straks en anden lyd:

"Nej, nej, det er vi ikke interesserede i - slet ikke."

"Jeg synes ikke, det er en god måde at starte et samarbejde på," lød nogle af reaktionerne. Og sådan var tonen generelt hos alle syv leverandører.

### Truer med at opsiges samarbejde

Flere af leverandørerne fortæller undervejs journalisten, at det er usolidarisk over for andre butikker, og der bliver endda indirekte truet med, at et eventuelt samarbejde vil blive afbrudt, hvis priserne ikke overholdes. Fra et af tøjfirmaerne lyder det bl.a.:

"Nu er jeg hudløst ærlig over for dig: På et tidspunkt ønsker vi ikke at forhandle med dig mere, fordi vi træder de 200 andre forhandlere, vi har, over tærerne. Og jeg er ikke den eneste leverandør, der vil sige det. Det vil de andre også."

*DR.dk, 29. december 2011*

## Forbrugerrådet: For svært at fælde karteller

Forbrugerrådet mener, at det skal være lettere at føre bevis mod virksomheder, der indgår prisalliancer som danske børnetøjsproducenter har gjort.

Står det til Forbrugerrådet, skal det fremover være lettere at føre bevis mod butikker og forhandlere, der aftaler faste priser på varer til skade for den fri konkurrence og forbrugernes pengepung. "Det er helt åbenlyst, at myndighederne står ret magtesløse med de juridiske instrumenter, man har i dag, så der er behov for, at man får nogle stærkere instrumenter til at straffe de butikker og forhandlere, der laver prisalliancer," siger direktør i Forbrugerrådet, Rasmus Kjeldahl, til DR Nyheder.

Han forklarer videre, at i den konkrete sag om prisaftaler på børnetøj nægter leverandørerne, at de har gjort noget forkert, og derfor får Tænk's undersøgelse nok ingen konsekvenser: "Man kan sige, at direktørerne har gjort alt for at smutte udenom, når vi efterfølgende har konfronteret dem med historien."

*DR.dk, 29. december 2011*

## Bemærkninger til artiklerne

Det er ikke småpenge, de danske forbrugere snydes for. Det er umuligt at sætte konkrete tal på, men Konkurrencestyrelsens undersøgelser tyder på, at det ligger i størrelsesordenen 40-60 milliarder kroner om året for os alle tilsammen - eller omkring 10.000 kroner om året for hver enkelt af os.

Der er ingen mystik om årsagen. Leverandørerne dikterer priserne i langt de fleste tilfælde. Forbrugermagasinet *Tænks* undersøgelse af producenter af børnetøj illustrerer fortrinligt, hvordan det foregår i praksis. Konkurrencestyrelsen giver en supplerende forklaring på de høje priser på film, musik og konsolspil, nemlig at det ikke er lovligt at parallelimportere disse varer fra lande uden for EØS, der er området bestående af EU-landene samt Norge, Island og Lichtenstein.

Artiklerne nedenfor viser, at problemet har været kendt og kritiseret i årtier, men intet er ændret. Priserne i Danmark er fortsat markant højere end priserne i de øvrige EU-lande. Hvorfor? Og hvordan kan der laves om på det?

Ja, det er de spørgsmål, der vil blive besvaret i *Den skjulte korruption*.

### Minister vil bremse monopoler

Industriminister Jan Trøjborg (S) lægger nu op til, at dansk erhvervsliv skal holdes i kortere snor. Efter kritik fra OECD og formanden for Konkurrencerådet af den danske konkurrencelovgivning overvejer Jan Trøjborg at stramme loven, så Konkurrencerådet udstyres med mere magt til at skride ind med direkte forbud mod fusioner og andre konkurrencebegrænsende aftaler.

I en ny rapport konstaterer OECD, at priserne på en lang række varer er dyrere herhjemme end i andre EF-lande. OECD kritiserer i samme forbindelse den danske lovgivning for at være for svag til at forhindre hemmelige prisaftaler og monopoldannelser.

*Jyllands-Posten, 5. marts 1993*

### Til kamp mod handelsbarriererne

Det er utroligt vigtigt, at vi hjælper de danske virksomheder, når de støder på handelsbarrierer. Men det er ikke tilstrækkeligt. Skal vi for alvor gøre op med handelsbarriererne i Europa, så kræver det, at problemet kommer langt højere op på den europæiske dagsorden. Og med det mål tog Danmark sidste år initiativ til den internationale konference "Barriers to Trade in Europe", som blev holdt i København i september fra en lang række europæiske virksomheder og organisationer.

På konferencen foreslog jeg, at der fremover bliver etableret "støvsugerbander" i hvert af de andre EU-lande, hvor man skal kunne henvende sig, når der opstår sager om handelshindringer.

*Erhvervsminister Mimi Jakobsen (CD), 25. januar 1995*